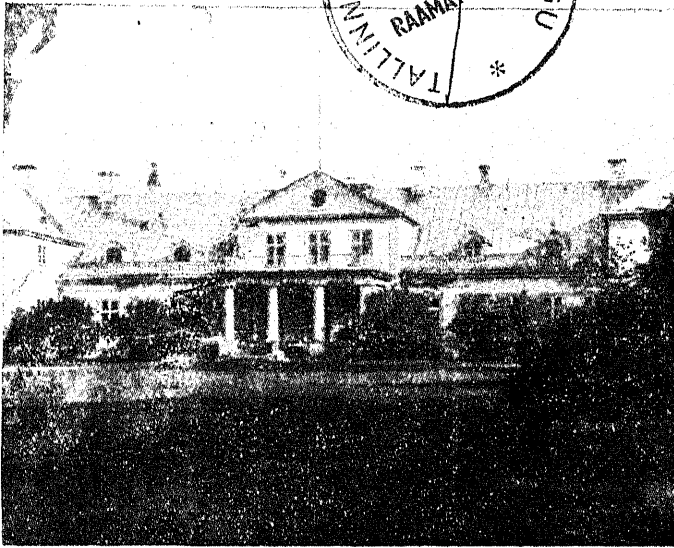
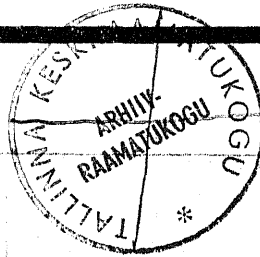

VABA HARIDUSTÖÖ

MÄRTS 1932

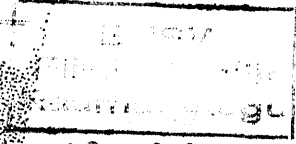
VI AASTAKÄIK

B 5499.

Virumaa rahvaülikool Kundas.

I

SP, 2918

SISU:

Haridusseltsi normaal kodukord.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi korraldus toetuse andmise kohta seltskondlikele organisatsioonidele.

Väikelavade ja koolipidude kavadest.

Mängimiseks soovitatavate näidendite nimestik.

Nähtusi ja muljeid haridustööst.

Kesk-Sooma külapeod.

E. Haridusliidu koosseis 1. I. 1932.

Mitmesuguseid teateid.

Seltsi kodukord.

Paljude seltside soovil on Eesti Haridusliit koostanud seltside kodukorra, mis võiks tegelasile olla aluseks kohalike olude ja nõuete ning vastava seltsi sihi kohase kodukorra väljatöötamisel. Seltside põhikirjad määravad ära harilikult ainult kõige tähtsamad asjad, kuna muu lahendatakse kodukorras. Seega on kodukord põhikirja täiendus ja kodukorras ei saa muuta asju, mis on määratud kindlaks põhikirjas. Kodukorras võib näha ette vaid põhikirja üksikasjalise täitmise ja lahendada üksikasjaliselt põhikirjas üldlausetes öeldud määrusi.

Nagu seltside põhikirjad on väga mitmesugused, samuti kujunevad mitmesugusteks ka seltside kodukorrad, sest kodukord peab olema kooskõlas põhikirjaga. Alljärgneva kodukorra juures on aluseks võetud seltsi põhikirjana Haridusliidu poolt väljatöötatud seltsi normaalpõhikiri.

*Vastu võetud seltsi peakoosolekul, . . . -l
19 a.*

I. Liikmed.

§ 1. Seltsi liikmeskonna moodustavad kõik põhikirja alusel kodukorras ettenalitud viisil liikmeõigused omandanud isikud.

§ 2. Liikmeks astuda soovija esitab seltsi juhatusse sellekohase avalduse, mille suhtes viimane ühe kuu kestes, avalduse saabumise silmapilgust arvates, otsustab vastuvõtmise või peakoosolekule esitamise.

§ 3. Juhatusse, revisjonikomisjoni ja koosoleku juhatusse võib valida ainult täisealisi hääleõiguslikke liikmeid.

§ 4. Iga liige on kohustatud tasuma oma liikmemaksu kuue kuu jooksul eelarveaasta alult arvates, kui põhikiri seda teisiti ette ei näe.

Ei ole tegevliige selleks ajaks oma maksu ära õiendanud, peab juhatus talt võtma ära hääleõiguse, on aga toetaja liige maksu jätnud maksmata, peab juhatus talt võtma ära sõnaõiguse.

§ 5. Uued liikmed omandavad sõnaja hääleõiguse pärast liikmemaksu tasumist.

§ 6. Ei õienda tegev- või toetaja liige oma eelmise aasta makse käesoleva tegevusaasta esimesel poolel, on juhatus kohustatud nad liikmete nimekirjast kustutama.

§ 7. On liikme tegevus või käitumine seltsi põhikirja või kodukorra vastane või vastolus seltsi sihi, otstarbe või põhimõtetega, peab juhatus ta liikmeskonna nimestikust kustutamiseks peakoosolekule ette panema. Tarbekorral võib juhatus kuni peakoosoleku otsuseni kõrvaldada liikme seltsi tegevusest.

§ 8. Liikmeõiguste kitsendamisest või nende äravõtmisest peab juhatus asjaosalisele teatama kahe nädala jooksul õiguste

kitsendamise või äravõtmise otsuse tegevuse silmapilgust arvates.

§ 9. Ei pane juhatus seltsi põhikirja või kodukorda rikkunud liiget ette nimestikust kustutamiseks, on seda õigus teha revisjonikomisjonil.

Kustutamise ettepanek peab olema kirjalik ja motiveeritud.

§ 10. Kustutamisele tuleval liikmel on õigus peakoosolekul ennast kaitsta.

§ 11. Liikmete nimekirjast kustutamise otsustamiseks on tarvis koosolijate $\frac{2}{3}$ hääleteenamust, kui põhikiri ei näe ette teisugust korda.

II. Peakoosolek.

§ 12. Seltsi peakoosolekud on korralised ja erakorralised.

§ 13. Korralise aastapeakoosoleku kutsub kokku nelja kuu jooksul pärast eelmise tegevusaasta möödumist juhatus, kusjuures peavad olema päevakorda võetud vähemalt järgmised puunktid:

- koosoleku juhatusse valimine,
- eelmise aasta tegevuse ja kassa aruanded ühes revisjonikomisjoni otsusega,
- eeloleva aasta eelarve ja tegevuskava ja
- valimised põhikirja järgi.

§ 14. Erakorralise peakoosoleku kutsub kokku tarvidust mööda kas seltsi juhatus, revisjonikomisjon või põhikirjas ettenalitud arv liikmeid.

§ 15. Kui revisjonikomisjon on otsustanud erakorralise peakoosoleku kokku kutsuda, seab ta kokku päevakorra ja esitab selle seltsi esimehele või viimase äraolekul selle asetäitjale ühes koosoleku kokkukutsumise motiividega ja väljavõttega sellest revisjonikomisjoni protokollist, milles erakorralise peakoosoleku kokkukutsumine tunnistati vajaliseks.

§ 16 Kui põhikirjas ettenähtud hulk liikmeid peab tarviliseks erakorralise peakoosoleku kokku kutsuda, siis tuleb neil ära pidada omavaheline eelkoosolek, mida juhatab koosolijate poolt volitatud juhataja ja protokollib nende poolt valitud protokollikirjutaja.

Sel eelkoosolekul selgitatakse erakorralise peakoosoleku kokkukutsumise tarvidus, määratakse ära selle päevakord ja valitakse isik, kelle hooleks usaldatakse erakorralise koosoleku nõude esitamise juhatusele.

Protokollile kirjutavad alla kõik koosolijad.

Märkus: Alla kirjutada võib lasta ka neil liikmeil, kes koosolekul küll ei olnud, kuid ühinevad erakorralise peakoosoleku kokkukutsumise nõudega päevakorda võetud küsimuste selgitamiseks.

§ 17. Erakorralist peakoosolekut kokku kutsuma volitatud isik annab eelmises paragraafis nimetatud koosoleku protokollikirja ühes päevakorraga üle seltsi esimehele või viimase puudumisel selle asendajale.

§ 18. Esimees, saades revisjonikomisjonilt või liikmete volinikult erakorralise peakoosoleku kokkukutsumise nõude, peab selle tegema teatavaks ühe nädala jooksul juhatusele, kes siis on kohustatud peakoosoleku kokku kutsuma ühe kuu jooksul, arvates koosoleku kokkukutsumise nõude esitamisest seltsi esimehele.

Ei tee seda juhatus, siis on õigustatud koosolekut kokku kutsuma revisjonikomisjon või peakoosoleku kokkukutsumise tarviliseks tunnistanud liikmed.

§ 19. Revisjonikomisjoni või liikmete nõudel kokkukutsutud erakorralise peakoosoleku päevakorda võib juhatus oma poolt täiendada. Kokkukutsujate poolt aga päevakorda võetud küsimusi ei tohi juhatus päevakorrast välja jätta.

§ 20. Kui põhikiri teist korda ette ei näe, siis peab peakoosoleku kutsed ühes päevakorraga liikmeile välja saadetama vähemalt üks nädal enne peakoosolekut.

§ 21. Soovib mõni seltsi liige mingisuguse küsimuse võtta peakoosoleku päevakorda, peab ta sellest teatama kirjalikult juhatusele vähemalt kaks nädalat enne peakoosolekut.

Juhatus on kohustatud võtma päevakorda küsimusi, mille arutamist pooldab vähemalt niisama palju liikmeid kui on tarvis erakorralise peakoosoleku kokkukutsumiseks.

§ 22 Peakoosolek võib otsustada ainult neid küsimusi, mis liikmeile saadetud päevakorras ära märgitud.

Märkus: Juhatus nõusolekul võivad otsustamisele tulla ka koosolekul algatatud küsimused.

III. Peakoosoleku käik.

§ 23. Peakoosoleku avab seltsi esimees või ta abi, kui koosolek juhatuse poolt on kokku kutsutud. Revisjonikomisjoni või liikmete poolt kokkukutsutud koosoleku avab kas revisjonikomisjoni esimees või liikmete volinik, vaadates selles, kes oli kokkukutsuja.

§ 24. Peakoosoleku avaja poolt tehakse kõigepealt kindlaks, kas koosolek on otsusvõimne.

§ 25. On liikmeid vähem koos kui põhikiri kvoorumini sünnitamiseks nõuab, lõpetatakse koosolek kohe.

§ 26. On kvoorum koos või peakoosolek teiskordne, mis on otsusvõimne põhikirja § ... alusel, asub avaja koosoleku juhataja valimisele. Peakoosolekut juhatab kuni koosoleku juhataja valimiseni koosoleku avaja.

§ 27. Järgmisena toimub protokollikirjutaja valimine, mida juhatab koosoleku juhataja.

§ 28. Protokollikirjutaja valimise järele valitakse vähemalt kaks häälte lugejat, kes koosoleku kestes aset leidvate hääletuste puhul teostavad kumbki iseseisvalt häälte lugemist.

§ 29. Pärast valimist kannab koosoleku juhataja kutselehel märgitud päevakorra ette ja selgitab, kas koosolijad sellega on nõus.

Soovitakse koosolijate poolt muudatusi või täiendusi, siis võetakse päevakord lihthääletamusega muudetud kujul vastu.

§ 30. Iga päevakorras asuva punkti kohta annab juhataja esimesena sõna koosoleku kokkukutsuja poolt määratud aruandjale.

§ 31. Ükski koosolijaist ei tohi kõnelda juhataja loata. Juhataja märgib sõnasoovijad üles ja annab neile sõna ülesandmise järjekorras.

§ 32. Soovib keegi arutamise korra kohta midagi ütelda, palub ta sõna „korra kohta“, mispeale juhataja talle välispool järjekorda kohe järgmisena annab sõna.

§ 33. Leiab mõni koosolijaist, et ta mõtteid või mõnd fakti on ekslikult käsitatud, palub ta sõna „faktiliselt mär-

kuseks", mispeale juhataja talle välispool järjekorda kohe järgmisena annab sõna.

§ 34. Soovivad kaks koosolijat korraga sõna: üks „korra kohta“, teine — „takti- liseks märkuseks“, siis annab juhataja sõ- na kõigepealt sellele, kes seda soovis „kor- ra kohta“.

§ 35. „Korra kohta“ ja „faktiliseks märkuseks“ antakse sõna ühes küsimu- ses ainult üks kord ja mitte üle kolme minuti.

§ 36. Sõnasaaja peab oma mõtteid avaldama viisakalt. Koosoleku juhataja kohuseks on valvata, et see nõue taide- takse ja et koosoleku korda ei rikutaks.

§ 37. Eksib kõneleja eelmise para- graafi nõude vastu, siis teeb juhataja talle märkuse.

§ 38. On kellelegi kaks korda tehtud märkus ja ta rikub veel kolmas kord koos- oleku korda, kaotab ta seekord sõnaõiguse.

§ 39. Koosoleku juhatajal on õigus kõnelejale, kui viimane kaldub kõrvale oma kõnes arutuse all olevast küsimusest, teha märkust ja teda paluda asja juure.

On kõnelejat kolm korda palutud jääda asja juure, kaotab ta seekord sõnaõiguse.

§ 40. Arvab mõni koosolijaist, et ke- dagi on tarvis viisakusele, korrale või asja juure kutsuda, palub ta sõna „korra kohta“ ja juhhib sellele koosoleku juha- taja tähelepanu.

Ei pane koosoleku juhataja seda aval- dust tähele, võib küsimuse ülestõstja nõu- da, et koosolek pärast juhataja ja nõud- ja lühikest seletust selle kohta annaks oma otsuse, kas korralekutsumiseks oli põh- just.

§ 41. Koosolek võib karistada korra- rikkujat ka koosolekult eemaldamisega.

§ 42. Soovib keegi koosolijaist sõna- andmist või läbirääkimisi lõpetada, palub ta sõna „korra kohta“ ja teeb vastava ettepaneku.

Juhataja peab ettepaneku panema kohe hääletusele.

Otsustab koosolek sõnaandmise lõpeta- da, võivad kõnelda veel ainult need, kes ennast juba üles annud. Otsustatakse aga läbirääkimised lõpetada, ei ole kellelgi enam sõnasaamise õigust.

§ 43. Koosolek võib vastava otsusega läbirääkimistel kõikide kõnelejate kõneaeaga piirata.

§ 44. Koosoleku juhatajaga ei ole lu- batud astuda vaidlusesse.

§ 45. Ei suuda koosoleku juhataja korda pidada või kaotab ta koosolijate usal-

duse, võib iga hääleõiguslik liige valie- malt viie mõtteosalise toetusel tõsta üles uue koosoleku juhataja valimise küsimuse.

Koosoleku juhataja peab selle ettepaneku kohe panema hääletusele, vastasel korral toimub hääletamine ettepaneku esitaja eestvõttel ja kane häälte lugeja kaasabil.

§ 46. On koosolek uue juhataja vali- mise lihthäälteenamusega tunnistanud tar- viliseks, juhhib uue valimisi kas endine ju- hataja või tema keeldumisel uue juhataja valimise ettepaneku tegija.

§ 47. Ei suuda ka uus koosoleku juha- taja tarvilist korda kindlustada, tuleb koos- olek lõpetada.

§ 48. On kõik sõnavõtmised läbi, lõpe- tatakse labirääkimised.

IV. Hääletamine.

§ 49. Enne ettepanekute hääletamisele asumist peab juhataja küsima, kas keegi ei soovi teha teisi ettepanekuid.

§ 50. Koosolijad võivad teha uusi ette- panekuid ja parandusi ning täiendusi ju- ba esitatud ettepanekute kohta.

§ 51. Koosoleku juhataja võib nõuda, et kõik ettepanekud, täiendused ja pa- randused esilataks temale kirjalikult.

§ 52. Oma ettepaneku võib igauks igal ajal võtta tagasi.

§ 53. Enne hääletamist avaldab koos- oleku juhataja kõik ettepanekud, täien- dused ja parandused.

§ 54. Parandused ja täiendused hääle- tatakse enne neid ettepanekuid, mille koh- ta nad käivad.

§ 55. Kui ettepanekuid, parandusi ja täiendusi on mitu, siis hääletatakse kõige- pealt need, mille vastuvõtmine teiste hää- letamise teeb tarbetuks, ja selle järele need, mis erinevad algettepanekust kõige enam. Kui säärast vainet ei ole, hääleta- takse nad esitamise järjekorras.

§ 56. Summade hääletamisel alatakse suuremast arvust.

§ 57. Igauks võib nõuda, et ta ette- panek pandaks hääletusele.

§ 58. Hääletamine sünnib kinniselt, kui seda nõuab üks kümnendik koosolijaid.

§ 59. Lahtine hääletamine teostatakse avalikult käe ülestõstmisega.

§ 60. Kinnist hääletamist toimetatakse seltsi pitsatiga tembeldatud sedelite abil, mis häälte lugejad jagavad välja hääle- tamise alul kõigile hääleõiguslikele seltsi liikmeile, igauhele üks.

Täidetud sedelid kogutakse kokku hää- te lugejate poolt, avatakse ja antakse tea-

da koosoleku juhatajale hääletamise tagajärjed, kes need omakord teatab koosolijaile.

Tühjad sedelid loetakse erapooletuiks

§ 61. Otsused tehakse lihthääletenamusega, välja arvatud juhtumid, kus seda põhikiri näeb ette teisiti.

§ 62. On hääletamisel üks ettepanek, loetakse hääled „poolt“ ja „vastu“. Ettepanek loetakse vastuvõetuks, kui ta sai rohkem hääli „poolt“ kui „vastu“, hoolimata erapooletuist.

§ 63. On hääletamisel mitu ettepanekut, siis hääletatakse kõik ettepanekud ainult „poolt“ ja tunnistatakse vastuvõetuks see ettepanek, mis sai absoluutse enamuse. Ei saanud ükski ettepanek absoluutset enamust, siis hääletatakse kõik ettepanekud uuesti ses järjekorras, kuidas nad enamuse järgi esimese hääletuse puhul hääli said, ja vastuvõetuks loetakse see ettepanek, mille „poolt“ antud häälte arv on kõige suurem.

§ 64. Iga hääleõiguslik koosolija võib nõuda, et ta nimi ühes protestiga kantaks koosoleku protokoll, kui ta on seisnud otsuse vastu, mis siiski sai häälteenamuse.

§ 65. Tehtud otsus on põhikirja piirides siduv igale seltsi liikmele.

§ 66. Seltsi organide valimisel valitakse liikmed ja asemikud korraga, kusjuures enam hääli saanud kandidaadid arvatakse liikmeiks, teised aga asemikeks.

§ 67. Kui kandidaadid saavad võrdselt hääli, siis otsustab liisk.

§ 68. On kõik päevakorras seisvad küsimused läbi arutatud ja nende kohta otsused tehtud, valitakse koosolijate hulgast vähemalt kolm isikut, kes protokoll peavad vaatama läbi ja ühes koosoleku juhataja ja protokollikirjutajaga kirjutama alla hiljemalt ühe kuu kestes pärast peakoosoleku möödumist. Häälte lugejad kinnitavad.

§ 69. Igas protokollis peab olema märgitud:

- a) protokollis järje number,
- b) kas peakoosolek oli korraline või erakorraline,
- c) kelle poolt kokku kutsutud,
- d) koosoleku aeg, koht, algus, lõpp ja osavõtjate nimekiri,
- e) kes avas koosoleku,
- g) kes valiti koosoleku juhatajaks ja protokollikirjutajaks,
- h) peakoosoleku päevakord ja selle kinnitamine esitatud või muudetud kujul,

i) päevakorras asetsevate punktide arutamise lühike kirjeldus, ja

k) koosoleku otsused

Iga üksiku punkti kohta olgu märgitud:

a) küsimuse algataja, b) läbirääkimistele järgnenud ettepanekud ühes hääletamisel saadud häälte arvuga ja tähendusega, milline ettepanek, hääletamise taajärge arvestades, sai koosoleku otsuseks.

§ 70. Kui protokoll ei olnud õigesti kokku seatud, siis tuleb see parandada, kusjuures parandused olgu ära märgitud protokoll lõpul ja tõestatud samade allkirjadega, milledega protokoll kinnitatakse.

V. Juhatus.

§ 71. Seltsi juhatus valitakse põhikirjas ettenähtud koosseisus ja korras.

§ 72. Hiljemalt kahe nädala kestes pärast uue juhatuse valimist kutsub seltsi endine esimees või tema puudumisel ta abi kokku üleandmise koosoleku, millest võtavad osa nii vanad kui ka uued juhatuse liikmed.

Märkus: Sel koosolekul on vana del juhatuse liikmeil ainult sõnaõigus.

§ 73. Jätab vana juhatus eelmises paragraafis ettenähtud nõude tähele panemata, peab ühe nädala jooksul üleandmise koosoleku kutsuma kokku kas uue juhatuse esimees või, kui peakoosolek juhatuse liikmete ameteid ei määranud ära, see uue juhatuse liige, kes sai valimistel kõige enam hääli.

§ 74. Esimesel koosolekul jaotab juhatus omavahel ära ametid; võtab üle vana juhatuselt asjaajamise ja varanduse nimekirja järgi; määrab kindlaks juhatuse järjekordsete koosolekute aja ja kaalub tegevuskava teostamise võimalusi, arvestades peakoosoleku poolt antud juhiseid ja võttes aluseks toimkondade töökavu.

Märkus: Üleandmise kohta seatakse kokku akt, mis kirjutatakse juhatuse protokolliraamatusse ja millele kirjutavad alla nii vanad kui ka uued juhatuse liikmed.

§ 75. Juhatuse koosolekuist võivad võtta osa sõnaõigusega juhatuse liikme kandidaadid, revisjonikommisjoni liikmed, toimkondade juhatajad välispool juhatuse koosseisu ja nende keskorganisatsioonide esindajad, kelle liikmeks selts on.

§ 76. Otsused tehakse absoluutse häälteenamusega. Häälte poolekslangemisel otsustab esimehe või ta asetäitja hääli.

§ 77. Juhatus koosneb vähemalt: esi-

mehest, abiesimehest, kirjatoimetajast, abikirjatoimetajast ja kassahoidjast.

§ 78. Juhatusliikmete volitused lõpevad ameti üleandmisega uuele juhatusle.

§ 79. Kui juhatuse liige lahkub enne tähtaega või puudub kolm korda järjest vabandatava põhjuseta juhatuse koosolekult, siis kutsub juhatus tema asemele järgmise valimistel kõige enam hääli saanud juhatusliikme kandidaadid.

Märkus: Juhatus võimkonda kuulub küsimuse otsustamine, kas puudumise põhjus oli vabandatav või mitte.

A. Esimees.

§ 80. Esimees juhatab seltsi tegevust selle põhimõtete kohaselt, esindab seltsi välispool ja valvab selle järele, et kõik juhatuse ja seltsi liikmed täidaksid oma kohuseid.

§ 81. Esimees kutsub kokku ja juhatab juhatuse koosolekuid ning avab ja juhatab juhatuse poolt kokkukutsutud peakoosolekuid koosoleku juhataja valimiseni.

§ 82. Esimees koos kirjatoimetajaga koostab järgneva eelarve-aasta tegevuskava ja eelmise aasta aruande, ja koos kassahoidjaga — eelarve ja kassaaruande, ja esitab need juhatusle vastuvõtmiseks.

§ 83. Kõik põhimõttelised ja välispoole seltsi liikmeskonda seltsi nimel väljasaadetavad kirjad peavad peale kirjatoimetaja kandma esiinhe või ta asetäitja allkirja.

§ 84. Esimehe käes on seltsi pitsat, kui juhatus seda teisiti ei otsusta.

§ 85. Juhtumisel, kui esimees on lahkunud, ei viibi kohal või oma kohuste täitmises on takistatud, asendab teda abiesimees.

B. Kirjatoimetaja.

§ 86. Kirjatoimetaja kaudu sünnib seltsi kirjavahetus ja tema hoole all on: seltsi peakoosoleku ja juhatuse protokolliraamatud, sissetulnud kirjade ja väljaläinud kirjade ärakirjade kaust, liikmete kartoteek, sõlmitud lepingud ja arhiiv.

§ 87. Kõik kirjad seab kokku kirjatoimetaja, kirjutab neile alla ja toimetab nad postile.

§ 88. Kirjatoimetaja kirjutab protokollide juhatuse koosolekuil.

§ 89. Kirjatoimetaja teeb teatavaks liikmesse puutuvad otsused asjaosalisile, kodukorras ettenähtud ajal ja korras.

§ 90. Kirjatoimetaja seab kokku, koos esimehega, toimikondade juhatajailt saadud materjalide põhjal seltsi tegevuskava ja aruande.

§ 91. Kirjatoimetaja puudumisel täidab ta aset abikirjatoimetaja.

C. Kassahoidja.

§ 92. Kassahoidja korraldab seltsi majanduslikku tegevust. Tema käes on kassa ja raamatupidamine. Kassapidaja peab inventaari- ja kassaraamatut, nõuab sisse ja maksab välja kviitungite vastu juhatuse või peakoosoleku otsust mööda rahasummasid ja kirjutab koos esimehega alla rahalistele dokumentidele.

§ 93. Kassahoidja tõstab juhatuses üles seltsi liikmete sõna-, hääle- või liikmeõiguste kaotamise küsimuse, mis on tingitud liikmemaksude õiendamise motiividest.

§ 94. Kassahoidja seab kokku ühes esimehega toimikonna juhatajailt saadud materjalide põhjal igal aastal enne korralist aastapeakoosolekut läinud aasta kassaaruande ja eeloleva aasta eelarve.

VI. Revisjonikomisjon.

§ 95. Revisjonikomisjoni valimine sünnib põhikirjas ettenähtud korras.

Märkus: Revisjonikomisjoni liikmete volitused lõpevad uute revisjonikomisjoni liikmete valimisega.

§ 96. Esimese revisjonikomisjoni koosoleku kutsub kokku vana revisjonikomisjoni esimees mitte hiljem kui kaks nädalat pärast uue revisjonikomisjoni valimist.

Ei tee endine revisjonikomisjoni esimees seda, siis kutsub rev.-komm. koosoleku kokku ühe nädala jooksul seltsi juhatus.

§ 97. Esimesel koosolekul, kus hääleõigus ainult uutel revisjonikomisjoni liikmel, valib komisjon endale esimehe ja sekretäri, määrab kindlaks oma tegevusplaani ja tutvub eelmise revisjonikomisjoni protokollidega.

§ 98. Revisjonikomisjoni koosolekud on korralised ja erakorralised.

§ 99. Revisjonikomisjoni koosoleku kutsub kokku vähemalt kaks korda aastas revisjonikomisjoni esimees.

§ 100. Revisjonikomisjoni koosolekud on otsusvõimsad, kui koos on vähemalt pool liikmeid.

§ 101. Revisjonikomisjoni protokollide jaoks peetakse eriprotokolliraamatut, mis on revisjonikomisjoni sekretäri hoolel ja kuhu viimane kannab sisse kõik komisjoni otsused.

Protokollile kirjutavad alla kõik revisjonikomisjoni liikmed.

§ 102. Kui mõni revisjonikomisjoni liige lahkub või kolm korda järjest revisjonikomisjoni koosolekult on puudunud, kutsub revisjonikomisjoni esimees valimistel kõige enam hääli saanud revisjonikomisjoni liikme kandidaadi teisõigusliku liikmena lahkunu asemele.

§ 103. Revisjonikomisjoni peaülesandeks on seltsi asjaajamise, arvepidamise ja kassa revideerimine, nende kohta oma arvamise avaldamine ja esimehe kaudu ettekandmine juhatusele ja järgmisele pea-koosolekule.

§ 104. Arvepidamise ja asjaajamise revideerimisel tuleb revisjonikomisjonil pidada silmas, et kõik arved, protokoll- ja teised asjaajamise raamatud oleksid korralikult ja puutalt peetud ning leheküljed raamatul nummerdatud ja allkirjadega kinnitatud.

§ 105. Kõik arvude ja sõnade parandused raamatuis, kui nad paranduste tegijate allkirjadega ja vastavate dokumentidega ei ole tõestatud, on keeldud Samuti on keeldud mahakraapimised ning kustutused. Kui sääraseid on olemas, tuleb nad võtta üles revideerimise protokollis.

Parandatav tekst peab olema nii läbi kriipsutatud, et ta oleks loetav.

§ 106. Kassaraamatut revideerides tuleb üle lugeda kõigepealt kassas leiduv raha ja väärtpaberid kassahoidja juuresolekul ning võrrelda kassa ülejäägiga raamatus.

§ 107. Tuleb ilmsiks üle- või puudu- jääk, tuleb see kohe selgitada Vahe tõesti olemasolemise puhul kirjutatakse parandus revisjonikomisjoni juuresolekul kassaraamatusse ja tunnistatakse õigeks kassapi- daja allkirjaga.

§ 108. Revisjonikomisjon teeb kindlaks, kas kassaraamatuisse kantud sum- mad langevad kokku arvete ja dokumen- tidega ja kas viimased on õiged, õigesti kokku seatud ning tempelmaksustatud.

Kõik puudused tuleb võtta üles revi- deerimise protokollis.

§ 109. Revisjonikomisjon võtab ka seisukoha aasta aruande ning eelarve ja tegevuskava kohta ja avaldab oma ar- vamise oma protokollis.

§ 110. Revisjonikomisjon võib toi- metada asjaajamise ja raamatupidamise revideerimist ainult seltsi ruumes või, kui seltsil ruume ei ole, siis kohal, kus säilita- takse revideeritavad asjad ja raamatud.

Muid seltsi ettevõtteid võib revideerida igal pool.

§ 111. Juhatuse on kohustatud revisjo- nikomisjonile andma järeleivaatamiseks kõik asjaajamise raamatud ning andma nõutavad seletused asjaajamise kohta.

§ 112. Revisjonikomisjonil on õigus tarbekorral seltsi kulul juhatuse või pea- koosoleku nõusolekul endale kutsuda appi asjatundjaid välispoolt seltsi liikmes- konda.

Ä r a k i r i.

Haridus- ja sotsiaalministeeriumi korraldus toetuse andmise kohta seltskondlikele organisatsioonidele lühiaegsete kursuste korraldamiseks.

§ 1. Haridus- ja sotsiaalministeeriumil võib määrata rahalist toetust kursuste korraldamiseks, kui need kursused vastavad järgmistele nõuetele:

1. kestavad kolmest päevast kolme kuuni, kusjuures kursuste töötamispäevad võivad tarviduse korral olla lahutatud vaheajadega;

2. on kohal avalikult välja kuulutatud ja esitatud registreerimiseks haridus- ja sotsiaalministri 31. märtsi 1931. a. nr. 36368 määruse (RT 32 — 1931) korras;

3. töötavad vähemalt 15 osavõtjaga, kes vähemalt 16 aastat vanad;

4. on maksuta või maksulised, kuid viimasel puhul maks päeva kohta ei tõuse üldise ja tehnilise hariduse alal üle 25 sendi ja tehnilis- oskuslikul alal - üle 50 s.

§ 2. Lühiaegseid kursusi võib pidada üldise ja tehnilise hariduse alal ja oskuste õpetamiseks.

§ 3. Toetuse palved esitatakse HSM koolivalitsusele vastava maa- või linna- koolivalitsuse või vähemusrahvuse kultuur- valitsuse kaudu hiljemalt kaks nädalat enne kursuste töö algust. Palvele lisatakse juure kursuste eelteated haridus- ja sotsiaalministri 31. märtsi 1931. a. nr. 36368 määrusega antud vormi (lisa nr. 1) järgi.

§ 4. Kursuste korraldamiseks toetuseks määratud summad saadab HSM kooliva- litsus vastavaile maa- või linnakooliva- litsustele või kultuurvalitsustele, kes või- vad need summad kursusi korraldavaile organisatsioonidele maksta välja: 1) kur- suste puhul, milliste kestus on kolmest päe-

vast ühe kuuni — pärast aruande esitamist HSM 31. märtsi 1931. a. nr. 36368 määrusega antud vormi (lisa nr. 2) järgi, kui eelteadetes ettenähtud kursuste kava on teostatud, ja 2) kursuste puhul, milliste kestus ületab ühe kuu, kahes osas, esimene pool — kursuste töö esimese kuu lõpul sellekohase esituse saamisel kursuste töö kohta, ja teine pool — pärast kursuste aruande esitamist ülaltähendatud vormi järgi.

§ 5. Lühiaegsete kursuste korraldamiseks määratavat riigi rahalist toelust võivad toetuse saajad kasutada vastavalt haridus- ja sotsiaalministeeriumi määramisel õppejõudude tasuks ja õppeabinõude, seadete ja tööriistade muretsemiseks.

§ 6. Riigi toetussummade eest ostetud õppeabinõud, seaded ja tööriistad jäävad toetust saanud organisatsioonile, kes on kohustatud andma neid maksuta kasutada

ka teistele organisatsioonidele samaks otstarbeks. Organisatsioon, kes need õppeabinõud, seaded ja tööriistad on haridus- ja sotsiaalministeeriumi poolt määratud toetuse arvel ostanud, peab nende asjade nimestikku ja tal ei ole õigust neid võõrandada haridus- ja sotsiaalministeeriumi nõusolekuta. Teised organisatsioonid, kes need asjad on saanud ajutiselt kasutamiseks, on kohustatud need tagasi andma täiesti korras.

§ 7. Käesoleva korraldusega tühistatakse haridus- ja sotsiaalministeeriumi 29. juuli 1930. a. nr. 32450 korraldus toetuse andmise kohta seltskondlikele organisatsioonidele lühiaegsete kursuste korraldamiseks.

Tallinnas, 9. nov. 1931. a. Nr. 34015.

J. Piiskar,

haridus- ja sotsiaalminister.

P. M ä g r a k e n, koolivalitsuse direktor.

Väikelavade ja koolipidude kavadest tähtpäevadel.

Kui meie maaseltside peod enamusez kannatavad ebaõnnestunud päevakohase näidendi ja muude ettekannete valiku all, mis mõtlematult lavale paisatakse, siis ei tohiks seda pahet jätta tähele panemata — eriti kooli- ja noorsoopidudel, kus kava koostavad enamalt jaolt koolijuhatajad ja õpetajad. Kui jälgida ajalehtedest pidude eelteateid ja järelekajaid, siis jääb säära- ne mulje, et mõned noorsoo peod seltside pidudele veel „ettegi annavad“. Nii ei tohiks see aga enam edasi kesta, siin peaks käsile võetama põhjalik muudatus ja tähtpäevaline pidu paigutatama oma kohase raami sisse. Ma ei hakka siin tooma näi- teid — mis veniks pikale — missuguseid „võlla-nalju“ mõnel pool koolipidudel las- tele pakutakse, ei hakka ka määrama, missuguseid näidendeid tuleks lavastada vabaduspäeval, uute seltside avamisel, jõu- luõhtul jne., vaid tahaksin ainult peo korral- dajate, näitejuhtide ja peo toimepanijate lä- helepanu juhtida sellele, et nad enne kava koostamist või näidendi õppimisele asu- mist mõtleksid selle üle järele, mis pu- hul ja kellele näidend või kava ette kan- takse, kelle nimel on pidu välja kuuluta- tud ja kelle poolt ta on toime pandud. Kui see on selge, pole enam kartust, et eel- pool toodud pahed meie tähtpäeva-pidu- del korduksid. Ütelused: „Pole midagi võt- ta“, „ei ole ju midagi mängida“ on saanud

niisama üldiseks nagu seegi, et „kellelgi po- le huvi seltside tegevuse vastu“, kuid need ütelused on nõrgal alusel. Kui lehitseda saadaval olevate näidendite ja ettekan- nete nimekirju, siis näeme, et kava koos- tamine ei nõua kuigi suuri pingutusi. Vi- ga peab peituna kuskil mujal — ja nimelt kava koostajais ja juhatajais, kes ei võta vaevaks lähemalt tutvuda olemasoleva ma- terjaliga või jälle ettekantavaist näiden- deist ja ettekandeist ei ole küllalt sel mää- ral huvitatud, et seda igatiõigselt sisuliselt järele kaaluksid. Kui sellest kinni peetaks, siis kaoksid ka rahulolematused ja nurni ebaõigete kavade kohta tähtpäeva- ja muu- del pidudel, need omandaksid siis kind- lakujulise ilme ja leiaksid lugupidamist ja tähelepanu. Kui on kaitseliidupäev — siis olgu ka sellekohane eeskava, kui on tule- tõrjajate, kooliõpilaste, seltside, ringide ja ühingute pidu, siis olgu ta ka seda — igaüks oma kindlasse raami paigutatud, oma ka- va ja esinemisega... Ainult siis suudetak- se luua huvi väikelavade ja peoettekannete vastu, kui nad on mitmekesised ja huvi- tavad ning stiilikindlalt läbi viidud. Nii kogume ka poolehoidjaid ja pidudest osa- võtjaid nendestki ringkondadest, kes en- did praegu eemale hoiavad, ja saavutame seega suuremaid tagajärgi seltskondlikus ülesehitavas töös kui seda tänini on suu- detud saavutada. H. V.

Väikelavadele mängimiseks soovitatavate näidendite nimestik

Käesoleva numbriga algab „Vabaharidustöö“ väikelavadele mängimiseks soovitatavate näidendite nimestiku avaldamist. Kuna liidu teatritoiimkonnal võimalik ei ole avaldada korraga kogu nimestikku, siis avaldatakse see osade viisi, nii kuidas toimikond jõuab materjaale läbi vaadata ja otsustada. Esimese osana sellest on alljärgnev nimekiri eesti autorite töödest, millele järgmises numbris järgneb uuem tõlkekirjandus. Nimestiku koostamisel on toimikonnal väga palju raskusi: näitelavad on väga mitmesugused, samuti on mitmesugune näiteseltskondade koosseis ja nende võimed. Kirjanduse juures on aga tihtipeale hea sisu juures keel ja kirjaviis väga vananenud. Seepärast võttis toimikond aluseks maaoludes keskmiste võimetega näiteseltskonna ja keskmise suurusega lava, kuna kirjanduse juures on pearõhk pandud näidendi sisule.

ADSON ART.

Lauluisa ja Kirjaneitsi

Näid. 3 v.

Toomapäev

Dr. 3 v.

Neli kuningat

Ajal. dr. 12 p.

AITSAM M.

Salmisto

Ajal. mäng 4 v.

Maakuld

Rhvt. 4 vaat.

Koerakasvatuse eriteadlane

Jant 2 v.

ANTO H.

Kahe ilma vahel

Näid. 5 p.

Kooliõed

Dr. 1 v.

Kui torm vaikib

Dr. 3 vaat.

Merepojad

Dr. 5 p.

BRAKS T.

Okupatsioon

Näid. 3 v.

BRUNBERG O. (BRUNO BERG).

Ranna piiga

Dr. 4 v.

JAKOBSON C. R.

Artur ja Anna

Näid. 3 v.

KARHEIDING A.

Õnne põrgu ehk kannatuste paradiis

Satüür. kom. 3 v.

KARLSON F.

Kui õitselind hõiskab

Kom. 3 v.

Kalevipoeg ja sarvik

Legend 12 p.

KITZBERG A.

Enne kukke ja koitu

Dr. 4 v.

Kauka jumal

Dr. 5 v.

Kaval Ants ja vanapagan

Muinasl. naljam. 5 v.

Kosjasõit

Jant 3 v.

Laurits

Näid. 3 v.

Libahunt

Dr. 5 v.

Pila Peetri testament

Näitem. 2 v.

Punga-Mart ja Uba-Kaarel

Rhvt. 5 v.

Püve talus

Külaelut pilt 5 v.

Rätsep Õhk

Näid. 5 v.

Tuulte pöörises

Dr. 5 v.

Neetud talu

Näid. 4 v.

KOIDULA L.

Säärane mulk ehk sada vakka tangu-

soola Näid. 3 v.

KUNDER J.

Kroonu onu

Nali 2 v.

Mulgi mõistus ja tartlase tarkus

Nali 1 v.

Muru Miku meelehaigus.

Nali 1 v.

KÄRNER J.

Kangelane

Kom. 3 v.

Ainus idealist

Kom. 3 v.

LIIV JAKOB

Kolmat aega vallavanem

Rhvt. 3 v.

Ordumeister

Krbm. 5 v.

Vare

Dr. 4 v.

Obligatsioon

Dr. 3 v.

Arusaamatu lugu

Nali 1 v.

Ärimehed

Nali 1 v.

Kalevi kojutulek

Nali 1 v.

Kapsapää

Nali 1 v.

Laul õnnest

Dr. 3 v.

Mahajäetud maja

Dramaatil. kavand 1 v.

Onu paremad päevad

Nali 1 v.

Paunvere

Lstm. 3 v.

Pärijad

Nali 1 v.

Sinihallik

Muinasj. 1 v.

Sootuluke

Muinasj. 3 v.

Viimne pidu

Näid. 1 v.

METSANURK M.**Vagade elu**

Kom. 3 v.

Agulirahvas läheb ajalukku

Kom. 3 v.

Kindrali poeg

Dr. epiloogiga 7 p.

Talupoja poeg

Näid. 3 v.

MIGER I.**Õpetajahärra jumalavallatud lambad**

Kom. 4 v.

MÄLK A.**Moodne Kain**

Dr. 4 v.

MÄNDMETS J.**Kosilane**

Näid. 1 v.

Ebajumal

Näid. 3 v.

Emma

Näid. 3 v.

Elutöö

Dr. 4 v.

ORGUSSAAR J.**Teder mulle, suled sulle**

Näid. 3 v.

PETERSON E.**Sõnajala õis**

Näid. 3 v.

Uus minister

Näid. 3 v.

Demobiliseeritud perekonnaisa

Kom. 3 v.

Ameerika Kristus

Kom. 4 v.

Kikerpilli linnapead

Kom. 3 v.

Mikumärdi

Kom. 5 v.

Põrunud aru õnnistus

Kom. 3 v.

RUTOFF CH.**Kahepaiksed**

Näid. 3 v.

Kivi

Dr. 3 v.

Mässajad

Dr. 4 v.

Vastu vett

Vaatem. 4 v.

TAAR A.**Emake maamuld**

Näid. 3 v.

TAMM REIN (REINTAM).**Aimre**

Dr. 3 v.

TAMMANN A.**Kriis**

Kom. 4 v.

Koidikul

Skits 3 v.

Võlglane

Näid. 3 v.

TAMMSAARE A. H.**Vargamäe (A. Särevi instseneering „Tõe ja õiguse“ 1-st andest)**

Dr. proloogiga 5 p.

TRILLJÄRV A.**Tasuja**

Dr. 6 p.

VARDI S.**Dekoratsioon**

Vaatem. 3 v.

WILDE E.**Pisuhänd**

Lstm. 3 v.

Side

Dr. 4 v.

Tabamata ime

Näid. 4 v.

VISNAPUU H.**Meie küla poisid**

Näid. proloogiga 3 v.

(Järgneb.)

„Vabaharidustöö“ hakkab ilmuma kindlal tähtajal.

Seni ilmus E. Haridusliidu ajakiri „Vabaharidustöö“ tarvidust mööda 6 kuni 8 korda aastas. Et mittekindlal tähtajal ilmumine ajakirjale soovitav ei ole, siis hakkab „Vabaharidustöö“ ilmuma iga kahe kuu tagant 1. kuupäeval. Seega jääb „Vabaharidustöö“ ilmumise ajaks tulevikus 1. veebr., 1. aprill, 1. juuni, 1. august, 1. okt. ja 1. det.

Nähtusi ja muljeid haridustööst.

Haridusorganisatsioonide põhikirja esimene punkt peaks olema olulisimaid punkte, sest seal määratakse harilikult organisatsiooni ülesanded. Laiaulatuslik on see punkt peaaegu kõigil seltsidel, kuid kaugeltki mitte kõik seltsid ei täida vääriliselt seda punkti või saavad sellest aru väga omamoodi ja vildakult.

On sagedane nähtus, et seltside tegevus seisab peaaegu ainult pidude korraldamises. Peod on ju tähtsal kohal kaudses haridustöös, otsekohese haridustöö aset aga ei saa nad loomulikult kuidagi täita. Seda vähem, kui need peod eeskavalt on kehavad, ettekandelt kohmakad, tihti õhtu eeskavas tants tähtsaimaks numbriks.

Domineerivaks saavad pealiskaudsed lõbud, vaimsete huvide puudus, joovastusainete tarvitamine, toorus. On kohti, kus seltsi koosolekudki, rääkimata koosviibimistest, toimuvad kõrtsi meeleolus: joobnud olek, kohatud sõnavõtmised, tuba täis suitsu, põrand — paberossiotsi... On kurb tõde, et isegi lauluharjutused toimuvad säärases „tujus“.

Vastandina sellele on aga ka seltse, kus töö läheb intensiivselt, kus tehakse tõsiselt haridustööd. Eriti seal, kus on teostatud õpiringide töö kui kättesaadavam eneseharimistöö.

Omapärase nähtusena mäletan K. rahvaraamatukogu seltsi, kus selts oli organiseerinud rea majanduslikke ettevõtteid, aidanud tuletõrjet, kaitseliitu, loetanud kehvemaid õpilasi edasiõppimises, organiseerinud edukalt täienduskooli, kus tõsine töövaim esikohal.

* *
*

Vaimse huviala lahkuminek on õige erinev. Mäletan Kesk-Eesti jõukaimas maakonnas teeõhtut, kus õhtust hommikuni ainult tantsiti ja rüübatu vahetevahel toimu allaneelmiseks teed.

On aga kohti, kus teeõhtud mööduvad tantsuta. On laulu, kergeid ettekandeid, mängu ja — rühmajuttu. Ja leitakse olevat vägagi veetlev võimetus harrastada säärasel vaimset sporti nagu seda on mõttevahetus.

* *
*

Elame leist-kolmandat aastat koondamise tähe all. Seltsielus seda tihti mitte. Esileks — seltside rohkus. Ühes piirkon-

nas tegutsevad meil tihti näiteks: naiselts, perenaiste (maanaiste) selts, naiskodukaitse või jälle haridusselts ja noorteühing või ka kitsamaid alasid taotlev laulu- ja muusikaselts, spordiselts jne.

Maaelanike hõredusel on seal inimesed ühed ja samad, mis aga ei keela omavahel nägelemast. Ja katsuge seal mõni ühisettevõtte kergesti läbi viia. Seal lahendada rahvamaja küsimus on tihti ka liig raske.

Kui kaugelt mõistlikum oleks aga üksainus avara põhikirjaga ja avara nimetusega kultuuriline organisatsioon, mil võib olla niipalju osakondi kui seda nõuavad ühise pere hargnevad tööhuvid.

Õnnelikul viisil on viimasel ajal siiski märgata ühinemistungi või jälle liitumist ühise juhtiva organi alusel, nagu valla hariduslike seltside liit.

* *
*

Kulude rohkus ja tulude vähesus, see on üldine pahe, mida kurdetakse. Osa seltse on selles ise süüdi: nende kulud on lubamatult suured peo korraldusel, mõnel pool on koguni mõnekümne protsendiline tasu tegelasile.

Nii kujunesid Kesk-Eesti alevis kulud järgmiselt: 30 prots. lõbustusmaksu, 20 prots. saali üüri, 10 prots. valgustuskulusid, 35 krooni muusika, muidugi juure veel korralduskulud. On tõesti küsitav, kas neis oludes on enam mõtet pidu korraldada.

Kuidas omavalitsused mõnes kohas lõbustusmaksuga seltse kurnavad, on otse imestamisväärne. Ja näivne! Nii kurtsid kuskil tegelased, et neil haridusseltsidelt võetakse küll 10 protsenti lõbustusmaksu, kui aga sel haridusseltsil õnnetuks on veel nimi, siis on juba lõbustusmaks — 20 protsenti!.. Ja seda vanas kultuuris maakonnas!

Kuidas tõsta sissetulekut? Esimene asi: koostöö seltside vahel ja pidude väärtuse tõstmine maksimumini.

* *
*

Mitmel seltsil on õnnestunud saada oma tegevuskohaks või koduks endine mõisaahoone. Ja tihti on seal ilus park või vähemasti avar muru ümbruses, kuhu võib istutada põõsaid, korraldada teid jne. Kui tihti ei ole aga need kohad rüvetatud,

muru täis lugematuid „otse-teid“, põõsad-
puud murtud, kuivavad... Kõigil on seal
ju nüüd vabadus..

Tänuлик koht oleks seal luua koduüm-
bruse ilustamise õpiring, töotalgudega ra-
jada ja puhastada teed, ühisel jõul teha

tõkkeid tallamistele (mitte ainult aiaga, vaid
ka selgitava sõna ja valvega!) Ja siis
ilustada välimust ja sisemust

Korraldatud kodu on ju kultuuri tuumus

- - II.

Kesk-Soome külapeod.

Külades peetakse pidusid võrdlemisi har-
va, ainult pühade ajal, iseseisvuspäeval
ja mõnel muul suuremal pühal. Pidude
ülesandeks ei ole siin ükski noortele ajaviite
võimaldamine, vaid nende suuremaks
ülesandeks on seltsitegelaste teadmiste ja
oskuste edasiandmine pidust osavõtjatele.
Pidude korraldusel pannakse pearõhku
eeskavale, kuna tants on kõrvaline asi,
mida harrastatakse ainult aja jätkudes.

Eeskava on võrdlemisi sisurikas, mit-
mekesine ja paljupakkuv. Vahelduvad kõ-
ned, laulud, muusikalised ettekanded, va-
heajad, deklamatsioonid ja näidend. Soo-
me külades harrastatakse vähe orkestri
muusikat ja koorilaulu, ja seetõttu esinevad
harilikult ainult üksikinstrumentid — viiul
ja klaver — ja üksiklaul. Halvemal juhul,
kui seltsil puudub sõõrane isik, kes mängiks
viiulit, klaverit või laulaks üksinda, telli-
takse see teiselt seltsilt või linnast. Neile
tasutakse sõidukulud ja kingitakse mäles-
tuseks mõni kaunis käsitöö.

Eeskavas on esimese ettekandena ter-

vituumäng viiuli ja klaveri saatel. Teiseks
on tervitussõnad, kus lausutakse seltsi esi-
mehe või mõne teise juhatusliikme poolt
„tere tulemast“ kõigile pidulistele. Kolman-
daks on klaveri ettekanne, millele järgneb
pidupäevale vastav deklamatsioon. Kuuen-
dana on pikem kõne kohaliku pastori või
õpetaja poolt. Kõne lõppedes kantakse et-
te veel paar muusikalist pala, millele järg-
neb pikem vaheaeg, mil pidulised oma
kuulmisest ja tajumisest väsinud meeli vir-
gutavad kohvi juues ja jutledes. Vaheajal
müüakse ka võiduloose ja jagatakse välja
võite. Loositavad esemed on ikka käsi-
tööd, mis seltsi liikmete poolt on seks
otstarbeks valmistatud, või raamatud. Va-
heaja järele kantakse ette mõni lühike
paarivaatuseline külaelule vastava sisuga
näidend. Näidendi lõppedes, kui aega sel-
leks jatkub, algab tants. Tantsumuusikaks
mängib viiul ja lõõts.

Peo algus on harilikult kell 7 ja lõpp
kell 12 öösel. B. L.

EESTI HARIDUSLIIDU LOTERII

E. Haridusliit on eelmistel aastatel korraldanud järjekindlalt oma eelarve täitmiseks korjandusi korjanduslehtedega, mille läbiviimisel on alati kaasa aidanud Liidu liikmeks olevad organisatsioonid.

Arvesse võttes aga käesolevat rasket majanduslikku ajajärku ei pidanud Liidu juhatus süüdsaks käesoleval aastal korjanduse korraldamist, vaid korraldab selle asemel odavahinnaliste piletitega kuld- ja hõbeasjade loterii, et selle kaudu katta korjanduse ärajäämisest tekkiv puudujääk.

Piletite arv on küll võrdlemisi suur, selle tõttu nende hind aga äärmiselt odav.

Haridusliidu juhatus usub, et kõik liikmeks olevate seltside juhatused suhtuvad sellele ettevõttele heatahtlikult ja leiavad võimalusi oma liikmete ja tuttavate keskel müüa Haridusliidu kuld- ja hõbe-
asjade loterii pileteid 5 krooni eest (50 piletit à 10 senti).

Selles lootuses saatis Liidu juhatus igale liikmele 50 loterii piletit ja palus neid enda peale võtta nende piletite müümist.

Kuigi Liidu juhatus loodab, et ükski liikmeks olevatest seltsidest ei keeldu selleks oma kaasabi andmast, ja usub, et igal seltsil on võimalik neid 5 krooni eest ära müüa, palub Liidu juhatus neid seltsel, kellel see ei peaks korda minema, müümata pileteid saata tagasi hiljemalt 7. aprilliks, et siis Liidu juhatusel oleks võimalik leida nende müümiseks teisi teid. Pärast seda tähtaega ei saa Liidu juhatus enam pileteid tagasi võtta. Samaks ajaks palub Liidu juhatus tagasi saata ka pileтите müügist saadud raha ja pileтите kontsud, mis on tarvilikud pileтите kontrollimiseks võitude väljaandmise puhul.

Eesti Haridusliidu juhatus.

E. Haridusliidu koosseis 1. jaanuaril 1932.

M A A	Haridus- seltsid	Kasvatus- seltsid	Koolide üla- pidam.seltsid	Noorsoo ja ensearend.s.	Kunstiseltsid	Raamatu- kogu-seltsid	Karskus- seltsid	Keelte õppi- mise seltsid	Naisseltsid	Tuletõrje- seltsid	Põllumeeste- seltsid	Üliõp.-orga- nisatsioonid	Sport- seltsid	Opetajate seltsid	Mitmesug.	KOKKU
Tallinna linn	4	1	2	1	4	—	2	1	3	—	—	—	—	1	3	22
Harjumaa	48	—	1	18	5	9	2	—	—	4	1	—	—	3	2	93
Tartu linn	1	—	1	—	—	—	1	—	1	—	—	4	—	—	3	11
Tartumaa	19	—	—	4	7	12	—	—	1	2	—	—	—	3	1	49
Virumaa	23	5	2	8	7	7	1	—	2	7	2	—	—	2	—	66
Järvamaa	20	3	—	3	3	14	—	—	—	2	—	—	1	1	—	47
Läänemaa	18	—	1	7	1	3	—	—	—	—	5	—	—	1	1	37
Saaremaa	10	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	1	1	14
Pärnumaa	20	—	2	7	2	10	3	—	4	—	—	—	1	—	—	49
Viljandimaa	13	—	—	6	1	6	2	—	—	1	—	—	—	—	—	29
Valgamaa	3	—	—	—	1	5	—	—	—	1	—	—	—	1	—	11
Võrumaa	13	—	—	3	3	8	2	—	1	1	—	—	—	—	—	31
Petserimaa	5	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7
Riig	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1
K O K K U	197	9	9	57	35	76	13	1	12	18	8	4	3	13	12	457

MITMESUGUSEID TEATEID

Üleriiklik raamatukoguhoidjate päev Tartus.

14. veebruaril s. a. leidis aset Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu korraldusel Tartus linna keskraamatukogu ruumes raamatukoguhoidjate päev, millest võttis osa 38 isikut raamatukoguhoidjate, kirjanike, ajakirjanike, kirjastusühingute ja raamatukaupmeeste ringkondadest.

Reale referaatidele järgnenud läbirääkimiste tulemusena võeti vastu alljärgnevad resolutsioonid:

1. Üleriiklik raamatukoguhoidjate päev peab soovitavaks, et ülikoolis raamatukogundus ja bibliograafia, mis ette nähtud viienda vabatahtliku (kutse) aiena, tunnustataks neljandaks täieõiguslikuks aineks.

2. Üleriiklik raamatukoguhoidjate päev avaldab soovi, et Eesti Raamatukaupmeeste ja Kirjastajate Ühing annaks linnaraamatukogudele protsendid ühisel alusel maa avalike raamatukogudega.

3. Üleriiklik raamatukoguhoidjate päev avaldab tungivat soovi, et haridus- ja sotsiaalministeeriumi juure loodaks komisjon, kes toimetaks raamatukoguhoidjate eksamineerimist ja annaks eksami sooritavatele vastavad tunnistused.

4. Üleriiklik raamatukoguhoidjate päev, võttes arvesse meil valitsevat töötä olekut ja majanduslikke raskusi, mis ei võimalda laiemale rahvakihtidele raamatuid osta, ja pidades silmas raamatukogude tarvitamise hoogsat kasvamist praegusel surutise ajal protesteerib säärase asetleidnud hoolimatu

riiklike toetussummade kärpimise vastu ja loodab, et kui toetussummade arvel kärpimised osutuvad tarviliseks, siis see sünniks kõigile teistele haridusaladele antavate toetustega protsentuaalselt ühisel alusel.

5. Uleriiklik raamatukoguhoidjate päev avaldab soovi, et avalikesse raamatukogudesse puutuvaid küsimusi käsitledaks koolinõunike päeval ja et neist koosolekuist kutsetaks osa võtma tegelikke avalike raamatukogude revident-instruktooreid kõiki-dest koolivalitsustest. —p.—

E. Raamatukoguhoidjate Ühingu üldpeakoosolek.

14. veebruaril s. a. pidas Eesti Raamatukoguhoidjate Ühingu Tartus oma üld-peakoosoleku. Päevakorras oli muude küsimuste hulgas ka põhikirja muutmine. Kuna aga parandatavate paragraafide nulk osutus üsna kogukaks, siis otsustati välja töötada koguni uus põhikirja. Juhatusse valiti: hra Pulksov, Sibul, Kuldver, prl. Kettmann ja pr. Jürmann. —p.—

Soovitavate raamatute nimekirvi järgneb.

Eesti Haridusliidu poolt koostatud soovitatavate raamatute nimesliku järg, mille koostamise ja avaldamise ülesande võttis endale haridus- ja sotsiaalministeeriumi juure loodud raamatukogu nõukogu, on nüüd, nagu asjaomaste ringkondade poolt teatatakse, valminud ja ilmub loodetavasti õige varsti trükist. —p.—

Õpiring Harju-Kabalasse.

15. jaanuaril s. a. korraldati Harju-Kabala Haridusseltsi „Lootuse“ poolt kohalikus koolimajas kõne-õhtu, kus esinesid ettekannetega E. Haridusliidu haridusinstruktor hra G. Puu, kohaliku algkooli juhataja hra Kutser ja sama kooli õpetaja hra Oja. Kuna esimene kõneleja selgitas õpiringide tähtsust meie pärasikooliealise noorsoo kasvatamisel, käsitasid kaks viimast referentli haridusinstruktori poolt kohe ka näitlikult korraldatud õpiringi koosolekul vastastikku teemi: peod vabaharidustöö tegureina. Esimene referent peatus peaaegselt pidude ajaloolise kujunemise juures, kuna teine laskus käesoleva ajajärgu pidude struktuuri ja tähtsusse. Ettekandeile järgnesid väga elavad läbirääkimised, mis kestsid kuni kella 3/4 öösel. Koosoleku lõppedes võeti koolijuhataja ettepanekul vastu üksmeelne otsus: asutada Harju-Ka-

balasse õpiring. Asutatava ringi liikmeks astus kohe 23 osavõtjat. p

Ilukirjanduse õpiring Kodilasse.

Eesti Haridusliidu ettepanekul Kodila Haridusseltsi poolt korraldatud vabaharidustöö uusimaid tööviise selgitav koosolek oli 12. jaanuaril s. a. Kodila koolimajja meelitanud kokku ligi kaheksakümnepealises kuulajaskonna, kes otsustas haridusinstruktori G. Puu sellekohasele ettekandele järgnenud kahehunnuliste läbirääkimiste tulemusena kutsuda ellu haridusseltsi juures tegutseva õpiringi. Asutatava õpiringi juhiks valiti algkooli juhataja J. Kruus ja järgmise koosoleku aineks: Mida võidakse õppida K. Ast-Rumori teosest „Lumiste kõrguste poole“? g.—

Palamulla noored soovivad seltskonnategevuse kursust.

Kuna Palamullal on vilunud seltskonnategelasist suur puudus, noorsugu aga, kelle ridadest neid võiks saada, leidub, siis otsustati 14. jaanuaril s. a. Palamulla Noorte Ühingu poolt korraldatud kõne-koosolekul korraldada juba lähemas tulevikus lühiajaline seltskonnategevuse kursus. Ühtlasi paluti koosolijate poolt ühingu juhatusel teha algust sellekohaste eeltöödega ja astuda läbirääkimistesse lektori saamiseks Eesti Haridusliiduga. — n.—

Õpiringe uue Rapla-Virtsu raudtee piirkonda.

Eesti Haridusliidu poolt jaanuaris korraldatud vabaharidustöö uusimate tööviiside propageerimise reisiril asutas haridusinstruktor uusi õpiringe Kodilasse, Kabalasse, Raitkülla ja Tuudile. —p.—

Lühiajaline seltskonnategelaste kursus Pustuskis.

31. jaanuaril lõppis Pustuskis kohaliku raamatukogu seltsi poolt korraldatud kolmepäevane seltskonnategelaste kursus. Lektorilena esinesid 19 tunni jooksul E. Haridusliidu haridusinstruktor G. Puu ja Pärnumaa põllumajandusinspektor J. Martinson. —g.—

Eidapere vabaharidustöötegelasi kasvatamas.

Eidapere haridusseltsi ja E. Haridusliidu ühisel korraldusel 8.—12. II s. a. peetud lühiajalisel üldhariduslikul kursusel kõnele-

sid haridusinstruktor G. Puu ja ajakirjanik L. Soonberg. Esimene kõneleja käsitas vabaharidustööd ja pärast-koolialise noorsoo kasvatust, kuna teine kõneles kultuuri ajaloo ja kirjandusest. —g—

TOIMETUSELE SAADETUD KIRJANDUS

Dr. C. Thomalla.

Uued teed tervisele.

Tervishoid, moodsad ravimisviisid ja igapäevased kehaharjutused. Eesi Kirjanduse Seltsi populaarteadusliku seeria „Elav Teadus“ nr. 2. 124 lk., hind üksikmüügil 1 kroon.

Thomalla lähtub seisukohasi, et inimesel on tähtis teada, kuidas hoiduda haigusest ja kuidas algavast haigusest saada jagu. Näil. kui teatakse toimimise saladusi siis jäävad tulemata mitmed rasked haigused. Raamat käsitleb kõigepealt küsimusi, kuidas kaitsta end tiisikuse ja suguhaiguste vastu, samuti on seatud üles nõuded, kuidas toimida, kui siiski õnnetuseks on haigeks jäänud. Edasi segitatakse, kuidas hoolitseda, et korter oleks tervishoidlikult rahuldav, kuidas inimesed peavad rõivastama, kuidas ja mida sööma, kuidas ravida mõningaid haigusi, nagu astma, heinanohu, migreen, tuiksoonte kõvastus. Eriti huvitavad on peatükid, kus räägitakse igasuguste näärmete tegevusest, sisesekretsioonist, noorendusõpetusest, siis peatükid alateadvusest, hüpnosis, Freudi õpetusest, suggestioonist ja autosuggestioonist. Need peatükid annavad palju uusi teadmisi, kuid ühtlasi juhataks neid teadmisi ka tegelikult kasutama isiklikus elus, näit. õpetatakse, kuidas autosuggestiooni abil saada võitu oma nõrkustest ja haiguslest ning olla enese peremees. Lõpuks antakse juhiseid, kuidas kehaliste harjutuste teel eni kõvendada. Raamatut selgitab hulk pilte.

Kanteletar II.

Soome rahva tundelaule, tarkus- ning nõidushuulet. Valinud ja tõlkinud Aug. Anni. 255 lk., 4 kr. Eesti Kirjanduse Seltsi kirjastus.

Peale pika ja süvendava sissejuhatuse sisaldab raamat soome lüürilisi rahvalaule, kokku umb. 200. „Kanteletar II“ on täiesti omaette tervik ega olea I osast. Siin

toodud rahvalaulud räägivad — laulust ja laulikust, neidude elu ootustest ja saatusest, armastusest, küla kiusust, orja elust, ja vaeselapse elust, pulmadesi, abielust, laste kiigutamisest, poiste teedest ja tegudest, meeste elumuredest, tööst ja sõjast, elu rõõmuhetkist, ja lõpuks tuuakse tarkuseluulet ja vanasõnu, jubeidaid nõialaule ja uuema aja rahvalaule. Selles peegeldub meie vennasrahva hinge kogu ühandaastases arengus, nii tões kui ka naljas.

H. G. Wells.

Suur maailmasõda.

Eesti Kirjanduse Seltsi populaarteadusliku seeria „Elav Teadus“ nr. 1. Piltidega ja kaartidega, 112 lk. Ette tellides hind 75 senti, üksikmüügil 1 kroon.

Maailmasõda on küll veel kõigil värskest meeles, kuid ei ka tarvidust ülevaatest neist sündmustest. H. G. Wells on tuntud terava pilguga oleviku vaatejana ja prohvetliku tuleviku ennustajana. Käesolevas töös ta valgustab olukorda ja rahvaste vaimu, mis viisid sõjani, haarab kokku maailmasõja küigu, selle tagajärjed ja iseloomustab pärast sõjaaegset seisukorda, mille teravat rõhuvust tunneb tänapäev igaüks. Sellega algab Eesti Kirjanduse seltsi populaarteaduslik seeria „Elav Teadus“ oma ilmumist, tehes oma ülesandeks lugejail pakkuda odava hinnaga aasta jooksul 12 raamatut, mis rikkastaksid lugeja teadmisi ja aitaksid viia edasi rahva üldist vaimset ja ka tegelikku elu.

Joseph Conrad.
Lord Jim.

Romaan. A. H. Tammsaare tõlge. 390 lk., hind 5 kr. Eesti Kirjanduse seltsi kirjastus.

Jim, keda tõmmunahksed nimetavad lordiks, on tugev kehalt ja vaimult. Ta läheb merele kangelaseks saama, kuid juhus lükkab ta elama üle laevahuku, mis röövi' talt laevaohvitseri õigused. Algab võitlus eluga, kus elu on temast tugevam. Võidab siiski Jim: ta saab tõeliseks kangelaseks Java saare rannikul. „Lord Jimis“ on õnnelikult ühinenud merimehe seiklused, haruldaselt tugevasti arenenud isik, sügav elutarkus, sündmuste arengu intriigerivus ja suure kirjaniku meisterlik kujundamisoskus.

R. Rolland.

Beethoveni elu.

Tõlkinud Joh. Semper. Piltidega. 130 lk., hind 1 kr. 50 s., köites 2 kr.

Rolland on süvenenud Beethoveni isikusse ja maalib siis oma raamatu lehekülgedel elavana maailma suurima muusikavehe, kes ise oli kurt, kes oli oma töö kallal nagu suure lahingu väejuht, kes oli vaene, kuid siiski kõigist üle: kui Beethoven jalutab Goethega ja neile tuleb vastu vürst, kumardab surematu Goethe aupaklikult seisatades, surematu Beethoven aga sammub edasi käed seljal, uskudes, et vürst peaks teda kumardama.

A. H. Tammsaare:

Meie rebane.

Lugu noortele. 136 lhk., hind Kr. 2.40
Noor-Eesti kirjastus.

A. Pigafetta:

Esimene teekond ümber maailma.

Elav Teadus nr. 3. Eestindanud ja lisastanud O. Stamm. 116 lhk., 20 pilti ja kaarti. Hind 1 kr., aastatellijaile 75 s.

Esimene teekond, mil inimene tõeliselt avastas maakera tervikuna! Portugaallase Magalhãese seiklusrikas ja traagiline sõit, enam kui 400 a. eest, mööda senitundmatuid meresid ja metslaste saari. Jutustatud peaaesjalikult ühe tegeliku osavõtja Pigafetta poolt, seega ajaloolise algdokumendi väärtusega. Juba juurdelisatud vanaaegsed pildid lasevad meid sisse tungida tollesse hulljulgete avastusreiside ajajärku, mis tõstis väikese Euroopa kogu maailm peremeheks. Sobiv niihästi ajaloo-õpetajale töövahendiks kui ka tavalisele lugejale haridustäienduseks ja isegi noorsoole põnevaks seiklusraamatuks.

EESTI HARIDUSLIIDU TEATRITARVETE LADU

Tallinn, Suur Roosikrantsi 12. Telefon 452-02.

Näidendite laenukogu.

Eesti Haridusliidu näidendite laenukogu on liidu liikmeks olevate seltside omandus ja seepärast rendatakse ja täiendatakse seda seltside soovide kohaselt.

Liidu liikmeks olevatele seltsidele laenatakse raamatuid ilma kautsjonita. Raamatute tarvitamise tasu on ilma autori honoraarita 1 kroonist kuni 5 kroonini mängimiseks tarvilise komplekti eest.

Kostüümide laenukogu.

Vastu tulles paljude seltside soovile on liidu juure asutatud kostüümide laenukogu, mille tarvitamise tasu on üksikute asjade eest Kr. 0.10 kuni Kr. 3.00.

Parukate laenukogu.

Suurim parukate laenukogu Eestis ja soodsaimad laenamise tingimused. Kogus üle 500 mitmesuguse paruka.

Vastutav toimetaja: **Evald Vender.**

Väljaandja: **Eesti Haridusliit.**

„Estotrikk“, Tallinn S. Karja 8